

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din četrtletna 13 Din. Cene in sešratom po dogovoru

PONEDELJSKI

SCLOVENECEC

Uredništvo: Koparjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 2050 in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Koparjeva ulica št. 6 Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992

Po 8 letih prve svobodne občinske volitve na Ježici

Pravi glas slovenskega ljudstva

Pri volitvah na Ježici je dobila JRZ 80% oddanih glasov, Kramer-Marušič - marksistična lista pa 20% - JRZ ima 23 odbornikov, skupna fronta pa 1 - Novi ježenski župan je Sever Franc ml.

Zmaga Jugoslovanske radikalne zajednice, v kateri se je organizirala ogromna večina slovenskega naroda, je odnesla pri občinskih volitvah na Ježici svojo prvo veličastno zmago v državi pri volitvah, ki so bile prvič po tolikih in tolikih letih najhujšega terorja svobodne. Ta vest ne bo šla samo po vsej Sloveniji in vzbujala ponosno zadovoljenje med slovenskim ljudstvom, ki je sedaj prišlo do besede in je na Ježici že pokazalo, kakšna je ta njegova beseda, marveč se bo raznesla po vsej naši jugoslovanski državi kot prvo zmagoslavje obnovljene demokracije, ki si jo je postavila za program in je tako dosledno uvajala nazaj v državno življenje Jugoslovanska radikalna zajednica.

Tako bo govorilo slovensko ljudstvo povsod. Vsi se se na Ježici proti njemu zedinili, kot so bili edini proti njemu vsi v preteklih letih zatiranja. Od zloglasne JNS, mimo dr. Kramarjevih pohorcev in Marušič-Pueljevih kmetijev, mimo Mačkovih pristašev, ki so jim delali družbo marksisti, pa do skrajnih levicarjev, vse se je zloilo v eno skupno fronto, v tisto, ki jih je vedno družila v prošlosti in jih bo družila tudi v bodočnosti, namreč v fronto proti slovenskemu ljudstvu, ki je tudi krščansko. Nič ni pomagalo. Ko je začela padati noč nad Ljubljano, je bil boj končan in na bojišče je ostalo slovensko ljudstvo, od skupne fronte pa ni ostalo nikjer nobenega sledu. Pomejlo je k njo slovensko ljudstvo in politična organizacija, v kateri se je organiziralo.

Z volitvami na Ježici je končano tudi stra-

šenje z rdečim bav-bavom, ker se je izkazalo, da je slovensko ljudstvo ostalo to, kar je bilo in da je bila rdeča propaganda, ki so jo podpirali še preživeli pristaši pokojnih režimov jugoslovanskega terorja, le bobneči prazen sod. Skupni fronti, ki se je postavila proti slovenskemu ljudstvu, tudi čestitamo, ker nam je pokazala, s kom se bo moralo boriti za svoje politične in kulturne ideale in ker nam je dvignila navdušenje, da napravimo tudi drugod tako, kot je bilo danes na Ježici.

Ježica, 15. decembra.

Današnje prve svobodne občinske volitve na Ježici so simbol novega časa, odjek dolgo v prsih dušnega vzklika svobode, ki je razganjal prsi naših mož, ko so jim stali za hrbtom priganjači, ki so z lepo donečimi gesli, frazami in nasiljem hoteli gospodariti brez naroda in proti njegovi volji. Ježica bo v bodoče vsaka slovenska občina in kakor je obračunala z režimom JNS in njenih privrsov Ježica, tako bo z JNS obračunala ves slovenski narod, ko bo pozvan, da se odloči po svojem srcu in svobodni volji.

Vpoštevaje dejstvo, da so bile zadnje svobodne volitve leta 1927, moramo današnje volitve na Ježici smatrati kot neovrgljiv dokaz, da se naš narod niti v pogniti niti zlomiti ne da. Katastrofalen poraz, ki ga je na Ježici doživela danes skupna fronta, ni mogel presenetiti nikogar, ki pozna trpljenje slovenskega naroda v poslednjih letih. Kljub temu, da so napeli vse sile in skušali rešiti potapljačjo barko, katero so skušali

spraviti na suho ne samo s svojimi redkimi pristaši, ampak tudi z vsemi drugimi večnimi nezadovoljnimi do skrajne levice, je bil vendar ves njihov trud in ogorčena borba zastoj. Nič ni pomagalo, da so se na dan volitev raztrosili po Ježici kipe lepakov in z njimi postiljali ceste. Tudi to ni pomagalo, da so v teh letkih blatili novozvoljenega župana na najgrši način. Naši možje in fantje so v sklenjenih vrstah mirno in dostojanstveni korakali nad zadnjimi vizitkami propagande režima in dokazali, da so zreli za demokracijo.

Volitve so potekle v najlepšem redu in že dopoldne ob 11 je bilo oddanih skoraj 400 glasov. Okrog 4 je število oddanih glasov naraslo že na 600 in ob zaključku volitev je bilo oddanih vsega skupaj 683 glasov od 956 volilnih upravičencev. Udeležba volilcev na teh volitvah je dosegla 71 in pol odstotka, kar je po letu 1927, ko je bilo oddanih 73 odstotkov glasov, doslej največja volilna udeležba.

Kandidatna lista Jugoslovanske radikalne zajednice z nosilec Francem Severjem na čelu je dobila 547 glasov, kandidatna lista Dovča Ignacija, za katero so glasovali vsi združeni in razdruženi nasprotniki vseh barv, je dobila le 136 glasov. Oddanih glasov je bila lista JRZ 80 odstotkov, združeni nasprotniki pa 20 odstotkov. Sijajna zmaga liste JRZ je potrdila, kako močno se je že afirmirala JRZ v Sloveniji.

Lista JRZ dobi 23 odbornikov z županom Severjem na čelu, lista g. Dovča pa 1.

in uradništvu take prejemke, da bo moglo živeti. Strašen je ta »kako« danes, ko se že skoro pet let ni nihče brigal zanj, danes, ko je prazna državna in zasebna blagajna. NAS GOSPODARSKI ORGANIZEM JE IZCRPAN. Reševanje tega ni več znano, ampak neka umetnost, spretnost, ki se more vladati posrečiti le s sodelovanjem ljudstva. Vsekakor je pa treba ta zavojeni voz izvleči na varnejšo cesto, da bo mogel hitreje naprej. Vsako umetno sredstvo, kakor inflacija ali žigosanje denarja bi morda temu ali onemu trenutno prineslo nekaj koristi, tvojemu bratu in tvojemu bližnjemu pa morda veliko večjo škodo, v vsakem slučaju pa je tako nasilno sredstvo za skupnost nesreča. Država, ki se na ta način skuša izmotati iz gospodarskega klobčiča, je ali v rokah nespretnih ljudi, če ne celo nepoštenih, ali pa v silni stiski.

Res pa je in psihološko razumljivo, da je dr. Korošca kot jetnika na Hvaru lažje zagovarjati, kakor pa dr. Korošca kot notranjega ministra. In tudi to vam povem, da je silno težko ostati na takem mestu, ko vidiš, da ne moreš tega storiti, kar bi rad in kar bi z ozirom na potrebe tudi moral. Toda pokazati moramo, da znamo nositi tudi odgovornost, da znamo zaupati našemu človeku in da znamo tudi odkloniti vsaka preipeptavanja in namigovanja, ki govorijo o tem in onem. Zato vas pozivam, kakor ste dosedaj strnjevali v naših vrstah, kakor ste se danes enodušno zbrali v tej veliki dvorani, tako poživite tudi uvidni ostanite zvesti naši misli i v bodoče.

Izvajaja ministra dr. Kreka je zbrano občinstvo napeto poslušalo in ga neštokrat prekinito z navdušenim odobravanjem, kakršnega ta dvorana še ni doživela. Možje in fantje iz Celja in bližnje okolice, ki so bili že tolikokrat prevarani tekom teh kratkih let, so začutili, da se v zaupanju do slovenskega političnega vodstva niso prevarali in so to tudi vsakomur dovolj gladko pokazali. Z galarije se je spontano vzdignila pesem »Hej Slovani«, h kateri je poprijela vsa dvorana, ki se je takoj ob prvih glasovih vzdignila. Zbrano ljudstvo je stalo zelo slavnostno pesem, kakor že leta in leta ne.

★

G. predsednik Mihelčič se je g. ministru zahvalil za njegove izbrane besede in poudarjal — kar je navdušeno potrdila vsa dvorana, da so danes ljudje JRZ v Celju in v celjskem okraju tako trdni in složni, da jih nobena intriga ne bo razdvojila. Šli bodo z neomajno vero naprej, ker vraga, katerega se je komaj posrečilo pregnati, ljudstvo ne mara klicati nazaj.

Nato je podal besedo g. Zebotu, mariborskemu podžupanu, ki se je v svojem govoru posebej obrnil na lokalne štajerske razmere ter opasal zlasti gospodarsko stanje kmečkega prebivalstva, podal žalostno sliko nacionalnih razmer in vso sramotno igro tako imenovanega nacionalizma, ki je pravi narodni zavesti baš v teh narodno tako izpostavljenih krajih škodoval bolj kakor pa v predvojnih časih vladajoči nemški krogi. Nato je g. Dimc v imenu kmetov celjskega okraja prebral spomenico, v kateri je orisan težavni položaj kmečkega gospodarstva in ki poziva sedanjo vladu, da najmočnejšemu stanu in sebru države pomaga brez oklevanja in z vso avtoriteto, ki jo je ljudstvu uživa. Spomenico je vsa dvorana z velikim navdušenjem sprejela.

G. predsednik je nato prebral udanostni brzojavki g. notranjemu ministru dr. Antonu Korošču in ministrskemu predsedniku g. dr. Stojadinoviću. Občinstvo je brzojavki sprejelo z dolgotrajnim ploskanjem in navdušenimi vzkliki. Predsednik je nato zaključil izredno uspešno zborovanje, ki je celemu Celju povedalo, kako stvari stoji. Takega zborovanja Celje še ni zlepa doživelo in ga morda tudi za to nedeljo ni pričakovalo, kakor je bilo soditi po raznih govoricah in grožnjah, kar pa so bile samo pobožne želje nekaterih degradiranih nacionalističnih poživnikov. Zborovanje je vse dvome razpršilo in danes vemo, kako Celje stoji.

Po shodu si je minister dr. Krek v spremstvu župana Mihelčiča, podžupana Stermečka, okrajnega načelnika dr. Zobe in nadzornika tehničnih del ing. Murse ogledal regulacije Savinje v Tremerju.

Minister dr. Krek v Celju

Veličastno zborovanje JRZ kot ga Celje še ni videlo

Po šestih letih političnega zatistja je grofovsko Celje zopet zborovalo. Velika dvorana Ljudske posojilnice je bila nabito polna. Z nad 1000 prisetaši dr. Antona Korošca.

Ob 9 dopoldne je predsednik krajevnega organizacije JRZ mestni župan g. Mihelčič v lepih

pozdravnih besedah otvoril zborovanje in večkrat prekinjen z navdušenim vzklikanjem dr. Antonu Korošču in g. ministru dr. Kreku pozdravil novodollega gospoda ministra, ostale govornike in občinstvo, ki je v tako sijajnem številu napolnilo dvorano.

Govor ministra dr. Kreka

Nato je povzel besedo g. minister Krek, ki je v dolgem, preko 1 uro trajajočem govoru obrazil navzočim sedanje politično stanje. Dejal je, da je sedanje zborovanje predvsem poučnega značaja. Po izvedbi organizacijskega dela v stranki je prav, da se nekoliko poučimo, kako stvari danes prav za prav stoji, preden začnemo znova politično živeti. Naša davna navada je, da se pred vsakim važnim delom sestanemo, se posvetujemo in za našo stvar navdušimo, potem pa gremo v javnost, da naše delo branimo in ga izvedemo. Tako smo delali doslej, tako hočemo živeti in delati tudi naprej.

Naša sedanja politična skupnost je bila ustanovljena kot nosilka ljudskega demokratičnega življenja. Z ozirom na sedanjo zakonodajo je ta oblika edino primerna in edino mogoča. Dolgo se je ustanavljala, dolgo pripravljala, ker smo na vsak način hoteli najti izhod iz političnega zatistja na dan. Večkrat so se sestajali predstavniki najmočnejših političnih skupin v državi, da se prejšnji avtoritarni režim, ki je vladal vedno strožje, da je mogel ta ljudstva obvladati, zruši in poževe v zgodovino. Treba se je bilo združiti v zelo močno skupnost, da je mogla voditi boj proti tako brezobzirnemu režimu. Takrat so bili naši voditelji formalno politično brez moči, vendar pa so bili radi zaslonbe, ki so jo imeli v ljudstvu, močnejši kakor pa vladajoči režim. Takrat torej se je že ustvarila sedanja politična skupnost, po kateri upamo pripeljati naš narod do boljše bodočnosti, državo pa do večjega miru in blagostanja.

nobnih volitvah se nam ne more več kaj takega dogoditi, kakor se nam je dogajalo dosedaj pri vseh in skoro povsod, kjer smo se pojavili. Po številkah smo sicer zmagali, pa kljub temu nismo nič pomenili. V tej politični skupnosti pa nam je zagotovilo mesto, ki nam po naši moči in po odgovornosti, ki jo nosimo, gre. Ta korak nam je narekovala dolžnost do naših zaveznikov in dolžnost do našega ljudstva. Hotelo smo pa ostati tudi zvesti pristno slovenski in veličastno jugoslovanski ideji, zato naj nam politični krogi v Zagrebu odpuste, če se ne menimo za njihove te ali one iznajdbe, ker imamo svoj program, ki ga bomo skušali uresničiti. Oprostite naj nam pa tudi, ako Slovenci slovenske voditelje smatramo za prav tako vredne spoštovanja in zvestobe — kakor Hrvati hrvatske. Vedo naj pa tudi, da najnovejši politični prihajali, ki hočejo naše vrste razdrobiti, pri nas niso prav nič v časteh, sami pa naj vedo, da tudi v Zagrebu niso. V kolikor Hrvati silijo preko svojih narodnih meja z političnimi načrti, trdijo, da so kraji na robu Slovenije popolnoma hrvatska zemlja, kar je prav za prav tudi proti pristnemu hrvatskemu programu. Politično pa tisti kraji glede organizacijskega dela spadajo neposredno pod Zagreb, šele notranji in severni del Slovenije ima tudi za propagando tako imenovanega mačkovstva svoje vodstvo v Ljubljani. To podrejenost naj bi upoštevali tudi tisti, ki se danes tako narejeno navdušeno ogrevajo za politično taktiko zagrebške politične družbe.

Kje so danes Hrvati

Ob tej priliki je morda prav, da se dotaknem tudi tistih, ki so ob podiranju režima bili z nami in jih danes ni, to je političnih krogov v Zagrebu. Ti krogi so, mirno lahko rečemo, zelo poživljeno sodelovali pri rušenju režima, sedaj pa je treba na ruševinah nekaj graditi, jih pa ni med nami. Rekli so, da ne prevzamejo nobene odgovornosti za javne posle, dokler ne bodo izdani novi zakoni, da ne prevzamejo nobene odgovornosti za nered, ki ga je prejšnji režim zapustil in ki ga zagrebški politični krogi, kakor pravijo in kakor jim radi verjamejo, niso zakrivil. To stališče je sicer zelo komodno in varno za posamezno politično skupino in njene voditelje. ZA NAROD IN DRŽAVO PA GOTOVO NI VZORNO. Ako bi se vse druge skupine tudi postavile na to ambiciozno stališče, bi v tistih razmerah ne bilo nobene druge rešitve, kakor da bi prišel kak nov Jevtič ali pa nova diktatura, to je isto, kar si pravkar podiral, v novi obliki. Treba je več političnega kavalirstva in politične doslednosti: Sloga je po prvem uspehu še bolj potrebna kakor pa pred njim. Mi smo ostali v tisti smeri tudi po padcu režima, deloma iz zvestobe do naših zaveznikov radikalov v Srbiji in muslimanov v Bosni in Hercegovini, deloma pa tudi iz političnega računa. Videli smo, kaj se je z nami takrat godilo. Nismo mogli naprej, ne z volitvami, ne z abstinenco.

Zato smo soustanovili to veliko politično skupnost, ki je naravnost zgodovinskega pomena za razvoj političnega življenja v državi. Proti tej skupnosti ne bo mogoče nič več vladati, pa naj bo njena smer zastopana v vladi ali pa tudi ne. Pri

Naše mnenje o samoupravi

Končni cilj naše današnje politične smeri je, da pridemo do takega mira, da bomo ljudstvo lahko povedli k mirnim in svobodnim volitvam. Nadaljno smer bo pa dajalo tisto svobodno izvoljeno zastopstvo, ki bo imelo tudi zunanjo legitimacijo ljudskega zaupanja. Zavedati se moramo, da so slovenski politični, gospodarski in kulturni interesi v tej skupnosti najbolj zavarovani. DOKLER BO DR. KOROŠEC V VLADI, NE BO PAKLA NOBENA SENCA NA KAKRSNOKOLI SLOVENSKO SVETINJO. Nova skupnost se je postavila na načelo, ki smo ga mi zastopali še pred vidovdanskim ustavo, na načelo samouprave, v kateri mi in vse druge pokrajine v državi najlažje vršijo svojo misijo, ki jo imajo v Jugoslaviji. To je prvi primer, da se vsedrjavna stranka postavi na stališče samouprave. Ako bi Hrvatje znali povedati, kaj hočejo od samouprave, katere pravice si hočejo v njih zavarovati, bi samouprave danes že imeli. Mi pa smo si o samoupravi že zdavnaj na jasnem. Tako o občinskih kakor o okrajnih, pa naj se to imenujejo cestni odbori ali šolski odbori ali karkoli, kakor tudi o banovinskih. Svobodno izbrano ljudsko zastopstvo naj po svojih močeh, pa če so še bolj skromne, in po svoji pameti vodi zadeve svoje občine in svoje pokrajine. Če jo kdaj zavozimo, bomo zavozili z našimi sredstvi in tudi z našimi sredstvi popravili. Banovina mora imeti res pravi ljudski obraz in pa toliko moči, da bo ta obraz mogla skozi in skozi ohraniti. To je eminentno državotvorno delo. Le na ta način je mogoče različne interese, ki se včasih med seboj križajo, združiti in jih povezati tako, da je tudi celoti v korist. Tudi bremena bomo v takem stanju lažje prenašali, ker bomo vedeli, čemu so in

v kakšne namene se uporabljajo. To pa rodi zaupanje in vero v pošteno voljo najvišjih državnih organov. Prepričani smo in nikomur ne dovolimo o tem dvomiti, da je jugoslovanska njiva lepša in bogatejša, če je tudi slovenski konec lep in bogat. Naj izpregledajo vsi milijoni v Jugoslaviji, kako zna ljudstvo samo vzdrževati državo in red v njej, kako zna ljudstvo samo nositi odgovornost. Takrat se bo šele pokazalo, kakšno zločinsko delo so opravljali tisti, ki so ves severni del države proglasili, da je proti njej, je proti državi, katero obenem tvorijo. V samoupravi bo narod šele pokazal, kako zna biti državotvoren. Vsi taki očitki nam sicer niso veliko škodovali, škodovali pa so državi v tuzemstvu, še bolj pa njenemu ugledu v inozemstvu, toda takrat vladajočim krogom so bili potrebni, da so mogli vladati.

Sedaj na delo!

Organizatorično delo zajednice je povečini že v vseh krajih izvršeno, treba je pristopiti nemudoma, ker potrebe vsepovsod vpijejo k nadaljnjemu delu, to je k izboljšanju naših raznih gospodarskih, pa tudi kulturnih razmer. Vlada sama ob takem položaju, ki danes vlada v gospodarstvu, ne more božev kaj. Dobiti mora spodbudo in načrte iz tistih majhnih celic, ki so razporedene po celi deželi in ki na terenu vidijo, kaj bi bila pomoč najbolj potrebna. Zato moramo delati v najtrdnjejši skupnosti, pa se bomo morda še pritoževali, da ni videti uspehov. Delavska, kmetijska vprašanja, to je cela gora težav in krivih, človek bi se kar razjokal nad kupom prošelj in pritožb, ki jih moreš komaj v majhnih malenkostih povoljno rešiti. Trajna in popolna rešitev pa je samo v res PRISTNI DEMOKRATIČNI OBLIKI, v tem je tudi ves smisel sedanjega ljudskega udejstvovanja. Le s sodelovanjem najširših množic moreš iznajti pot, kako zaposliti vse brezposelne, kako rešiti zadolženega kmeta, kako dati zaposlenemu delavstvu

Popokodne ob 3 se je vršil v Braslovčah v dvorani Ljudskega doma istotako shod krajevnega organizacije JRZ. Dvorana je bila nabito polna. Ljudje so stali po vežah, po stopnicah in galeriji je bila tudi vsa zasedena. Celu na oder so morali iti ljudje, da so mogli poslušati prikljubljene govornika g. ministra dr. Miho Kreka.

Predsednik krajevnega organizacije Turnšek je po jedernatih pozdravnih besedah otvoril zborovanje ter dal takoj besedo g. ministru dr. Kreku.

G. minister se je v svojih izjavljanih nekoliko delj časa pomudil pri neki politični — ali vsaj politično bože biti — stvari, ki hoče zadnje čase kršiti slovo naroda, to je pri taku zvanem mačkovstvu. Z zgledi iz preteklosti, kakor tudi z zgledi iz dobe neposredno pred padcem in po padcu Jevtičevega režima je dokazal, kako nesmiselna in brezciljna bi bila taka politika brez vsakršnega načrta. Pokazal je tudi naša nesmiselnost vseh tistih slovenskih tako zvanih »voditeljev«, ki hočejo kar na dobro presaditi politično taktiko, ki je morda (?) slepa za en narod, s tem pa še ni rečeno, da je dobra tudi za drugega. Orisal je tudi vse žalostno gospodarsko stanje, ki teži danes slovenskega človeka, prav tako tudi težave vlade pri izvajanju njenega političnega in gospodarskega programa. Povedal pa je tudi, da je vlada pokazala že dobro voljo z nekaterimi gospodarskimi izboljšanjmi, kakor n. pr. s tem, da je uvedla znižanje železniških voženj ob nedejnih in praznikih v smeri iz mest za mešane, ki gredo na deželo zaradi sporta, enako pa iz dežele v mesto, kamor hodi podželsko prebivalstvo po opravkih. Drug zgled dobre volje sedanje vlade je znižanje zemljiške davka. Ta davek je sicer razmeroma zelo nizek, vendar pa ga je vlada kljub temu vsaj nekoliko še znižala, da pokaže vsaj državi, da ima prav resno in dobro voljo, da ustvari boljše bodočnost in izvrši splošno zboljšanje v državi.

V političnem oziru pa je največji tak korak napravila vlada z zakonom o amnestiji, ki so je bili

Mogočen zbor v Braslovčah

največ deležni kraji izven Slovenije. In ti kraji bi se morali tega zavedati, da narod še nikdar, vsaj zadnja leta ne, ni tako svobodno dihal kot ravno sedaj, za časa sedanje vlade.

V nadaljnjem svojem govoru je g. minister pozival vse navzočne, naj trdno vztrajajo in naj pokažejo ves svoj značaj, kakor ga je pokazalo vodstvo, da ostanejo zvesti slovenstvu in jugoslovanstvu, zvesti svojim voditeljem, kakor bodo tudi voditelji njim zvesti ostali. Poslušali so z napeto pozornostjo sledili njegovemu govoru in ga neštokrat prekiniti z viharim odobravanjem.

Za g. ministrom dr. Krekom je govoril ing. Dolinar, ki se je bavil zlasti z gospodarskimi vprašanji Savinjske doline, to je s hmeljarstvom. Govoril je še g. banski svetnik Kuder, ki je z ozirom na težko stanje hmeljarstva v Savinjski dolini predlagal obširno spomenico, ki z vso strokovno natančnostjo razlaga vzroke in navaja tudi pota, po katerih bi bilo odpravo najvažnejši gospodarski panogi Savinjske doline, Spomenico so vsi navzoči burno odobraval, banski svetnik g. Kuder pa je prošil g. ministra, naj jo predloži vladi in naj se tam zavzame za to, da Savinjska dolina zaradi krize v izvozu hmelja ne propade popolnoma. Govoril je še župan g. Mihelčič iz Celja.

Nato je g. predsednik Turnšek predlagal pozdravno brzojavko ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću in notranjemu ministru dr. Korošču in banu dr. Natlačenju, ki so bile vse z živahnim odobravanjem sprejete od ljudstva.

Zborovanje je trajalo nepretrgoma od 3 do pol 6, in ves čas so ljudje vztrajali in stali v dvorani in tudi pri izhodu ni nikomur prišlo na misel, da bi se odtrgal od zborovanja.

Zagreb, 15. dec. b. Hašk: Hajduki (Sarajevo) 3:3 (1:1).

Belgrad, 15. dec. b. A:B team (A =BSK, B = Jugoslavija) 8:2 (2:1).

Pogreb koroškega borca

Beljak, 15. dec. 1935.

Ko je v petek zvečer v visokem zvoniku gorske vasice Brdo, žalostno zapel velik zvon in naznanil smrt koroškega rodoljuba in voditelja Fr. Grafenauerja, je vztrepetala vsa Koroška: izguba njenega največjega borca je pomenila za ujo novo rano, hujšo od katerikoli dosedanjih. Sprejela pa je dežela to novo preizkušnjo tako, kakor jo more sprejeti le z ognjem skozi in skozi preizkušena Koroška: še bolj se je zavila v svojo lugo, po slovenskih domovih širne dežele pa so šli vsak večer rožvenake jagode — za blagor pokojnikove duše...

Jok brdskih zvonov pa je še naprej ječal v deželo, odmeval od vasi do vasi ter vabil stare borce in zavedne slovenske može na zadnji sestanek in kakor so nekoč na močan, a blag Francetov glas zapuščali svoje delo in prihajali na narodne tabore, da branijo in zahtevajo svoje pravice, tako so tudi sedaj prihajali od blizu in daleč. Niso pa prihajali, kakor nekdanj, borbeno razpoloženi in hrupno: sklonjeni in otožni so posamezniki bledeli skozi visok sneg, da so se ob mrtvaškem odru skrušeni in brezsilno poslavljali od svojega mrtvega voditelja in tovariša. Današnji dan se je pretvoril v pravo romanjo na Brdo. Okoliške vasi so se dobesedno izpraznile. Pri obeh mahaš je bila cerkev prenapolnjena — vse je bilo zatopljeno v molitev za pokojnikovo dušo. Vendar pa tragika Koroške in njena usoda ni prizanesla niti temu svečanostnemu razpoloženju: doraščajoča slovenska mladina in slovenska ljudskošolska mladost, ki je bila stisnjena v prvih vrstah okrog oltarja, je molila za slovenskega voditelja iz nemških molitvenikov...

Ko so v prvih popoldanskih urah hiteli z okoliških postaj zadnji pogrebci, je bila okrog Grafenauerjevega doma zbrana po svojih zastopnikih in odposlancih posameznih vasi in krajev goštica vsa Koroška. Bili so dalje zastopani vsi koroški klubi izven meja Koroške, nepregledna pa je bila množica pokojnikovih znancev in prijateljev, ki so prihajali od vseh strani Koroške. Bil ojih je toliko, da jih Grafenauerjeva hiša ni mogla sprejeti niti stotinko.

V kotu male sobice je ležalo na priprosti mizi pokojnikovo truplo. Priprosta sobica, oder, obdan s par svečami in nekaj vencev — med njimi je bil eden z napisom »Pozdravi Prijatelji iz Jugoslavije« in spleten iz žita in osata, sta odražala ono skromnost, ki je bila v vsem pokojnikovem življenju najvidnejša lastnost. V tej mali izbici, v kateri je pokojnik prebil največji del svojega življenja, mu je spregovoril v slovo narodni poslanec Karel Doberšek. Poslovil se je od Franceta v imenu slovenske poslanske skupine iz belgajske narodne skupščine. Povdaril je vso borbenost, s katero se je pokojnik kot zaveden Slovenec, posebno pa kot poslanec v avstrijskem parlamentu tako uspešno boril za Koroško.

Medtem so začeli zvonovi, proti vasi pa je krenil pogrebni sprevod, kakršnega gorska vasica še govo ni doživela. Takoj za krsto je stopala vsa skrušena pokojnikova žena Alojzija, pokojnikove sestre Bogomira, Cecilija in Marica, njegova dva zeta Gabriel in Jernej, bratranec Anton, oba nečaka profesorja Ivan in Franc Grafenauer ter ostalo sorodstvo. Sledili so zastopniki Gospodarskega in kulturnega društva za Slovence na Koroškem, zastopnik in zastopnica glavnega odbora Koroškega kluba v Ljubljani dr. Julij Fellacher ter gospe Marica Spicer, dalje zastopniki mariborskega jeseniškega in celjskega pododborna gg. Hochmueller, dr. Janežič in ing. Cuček, zastopnik prevajalskega pododborna dr. Blaž Reichmann. V ostalem sprevodu so bile zbrane vse okoliške vasi ter nekaj poveljskih zborov.

rov. Bili so to sami iskreni pokojnikovi prijatelji in znanci, le nekaj je bilo v sprevodu takih, ki sicer razumejo slovensko, a slovensko ne govorijo in ki so prišli na pogreb — ne radi pogreba... In ker so ti obstopili tudi jama, je ostala marsikatera beseda govornikov neizgovorjena. Da naj bi bil pogreb tak, so poskrbeli gotovi ljudje; poskrbelo je za to tudi učiteljstvo, ki ni snatralo za potrebno, da naj pride na pogreb tudi šolska mladina, dasi se ima Brdo baš pokojniku kot nekdanjemu učiteljskemu šolskega odbora zahvaliti, da ima svojo šolo.

Ob odprtem grobu je spregovoril pokojniku v slovo kot prvi domači župnik g. Janez Ebner: »Danes pokopavamo izrednega moža. Izreden je radi tega, ker je imel mnoge in hude sovražnike, imel pa je še več iskrenih prijateljev. To dokazuje v polni meri današnji pogreb. Bil je pokojni Grafenauer krsčanski mož, ki je vsakemu povedal resnico v obraz in je ravnal radi te svoje odkritosrčnosti moral toliko pretrpeti. Vedno je vsakomur pomagal, predvsem pa so mu bili pri srcu trpin. Ti ga bodo sedaj najbolj pogrešali. Pogrešali pa ga bodo tudi sosedi, ki jim je bil vedno dober svetovalec, pogrešala ga bo tudi vsa Koroška, ki ji je bil nenadomestljiv bорец. Bil je dober na vse strani, samo ga niso vsi razumeli. Danes pa morajo priznati tudi sovražniki, da je bil pokojni Grafenauer izredno nadarjen, pravičen in dober mož. Današnje cerkveno opravilo nas uči, naj se veselimo. Veselimo se torej z njim, kajti njegovo plačilo v nebesih bo gotovo obilno.

Da so govor razumeli tudi nemški poslušalci pravilno, ga je g. župnik ponovil tudi v nemškem jeziku.

Nato je zapel domači zbor pod vodstvom Urha Rakusa žalostinko »Blagor mu«, pevski zbor iz Bence pod vodstvom Hanzija Kropivnika pa še nekaj drugih žalostink. Ko so se razhajali pogrebci na vse strani, so utihnili tudi zvonovi. Zaman je butal njihov odmev ob trdo steno Karavank in Pece. Ni mogel prebuditi kralja Matjaža, ne 15-letni vedno bolj popuščajoči kriki zatirane Koroške in ni ga prebudilo ječanje zvonov, ki se je razlivalo po deželi, ko je koroška zemlja pokrila svojega največjega borca.

Francetu Grafenauerju

V megljo se Gospa sveta
kot v pajčolan zastira,
vsa Zila je v črno odela:
narod ob grobu se zbira.

S ponosom je gledala Peca
na delo najboljšega sina —
zdaj v žalosti narod kleca
in z njim vsa domovina

Zila in Drava — solzi blesteči
v joku tečeta čez mejo:
največjega borca v trpeči
Koroški k pogrebu nesejo.

V boli dajal si se vsem, pelikan,
Grafenauer, posebeljena žrtev!
Zdaj padel si mrtve kot hrast-velikan:
v zemljo greš — Tvoj duh pa ni mrtve!

Iz zemlje boš zrastel v novo drevo,
a koreninami čez ves Koročan,
pod veje Tvoj duh bo zbral ljudstvo,
zvesto:

tedaj ne boš več pokopan!

Tedaj bo Tvoj duh vstal v zlati svet,
zvest poslanstvu vojskega,
zadel bo na rame svoj slavnj ščit,
in bo prvi, ki v svobodo vkoraka!

Staut Vinko.

Shod ministra Gjüre Jankovića

Mladenovac, 15. decembra. AA. Danes se je v Mladenovac vršil velik shod Jugoslovanske radikalne zajednice. Na shodu je govoril minister za godovne in rudnike g. Djura Janković, ki je med drugim dejal:

Kraljevska vlada, ki ji načeljuje dr. Milan Stojadinović (dolgotrajno vzklikanje), je krenila na pot demokratije in vi bratje veste, da je vlada dr. Milana Stojadinovića, ko je prišla na krmilo države, našla zakone, ki niso demokratični, zakone o zborovanju in dogovoru in o tisku. Vi ste priče, da smo mi te zakone, dokler jih ne moremo izpremeniti, prilagodili tako našim liberalnim naziranjem, da lahko dan za dnem slišite govore posameznih političnih mož širom vse naše domovine in da čitate njihove govore v časopisih. Tako morate videti, kaj kdo izmed političnih ljudi misli. Vi veste, da imamo danes dve veliki politični skupini: Na eni strani Jugoslovanske radikalne zajednice, na drugi strani pa združeno opozicijo. Zastopniki Jugoslovanske radikalne zajednice ne žele, da bi bili brez dostojnih tekmecev, ker majhne stranke sploh niso tekmeči. Oni ne vidijo v sebi edinih sposobnih, edinih patriotskih politikov, in zato žele videti nekega dne združeno opozicijo, ki jo predstavljajo splošno, spoštovani Ljuba Davidović, Milan Jovanović in Dragoljub Jovanović, v zapadnem delu naše domovine pa dr. Maček. Združena opozicija je nastala za prejšnjih volitev, da se bo borila zoper nenarodni režim. Ustano-

novila se je kot tehniško-politična skupina, ki nima trajnega političnega značaja. Danes, ko tega nenarodnega režima ni več, ko je odšla vlada, ki je bila nedemokratična, zakaj bi se cepili.

Toda, morda obstoji kaj drugega, kar nas deli. Ako je to, kar nas deli, vprašanje državne ureditve, je dolžnost, nas politikov, da gremo odkrito pred narod, in da povemo, kako pojmuemo ureditev države. Naše stališče glede državne ureditve je jasno. Mi smo to poudarili v programu Jugoslovanske radikalne zajednice. Naše stališče je, da se imata država in narodno življenje urediti tako, da bo najbolje ustrezalo koristim naroda, to se bo pa uredilo s krajevnimi samoupravami. Nanje je treba prenesti vsa tisto oblast, ki je narodu najpotrebnejša, tisto, kar tvori bistvo državnega življenja, kar tvori moč in jakost naše države, pa je treba združiti v enih rokah. To je naše stališče.

Izvenskupščinska opozicija je imela tudi več shodov, predvsem v Sremskih Karlovcih, kjer je govoril bivši minister Milan Grol. V Splitu so zborovali bivši radiševci ter je na tem shodu govoril Mačkov odposlanec Jakob Jelasič. V Prijedoru so imeli shod bivši zemljoradniki. Na njem sta v glavnem govorila Čubrilović in Kokanović, ki sta ostro napadala zadnji govor Boža Maksimovića na znani politični večerji v hotelu Imperijal.

Ruždi Aras v Belgradu

Važna posvetovanja s predsednikom vlade dr. Stojadinovićem

Belgrad, 15. decembra. m. Po starem običaju se je tudi tokrat ustavil v Belgradu turški zunanji minister Tavfik Ruždi Aras ter prekinil vožnjo v Zenevo, kamor potuje na zasedanje Sveta Zveze narodov. V imenu predsednika vlade ga je snoči pozdravil na železniški postaji njegov pomočnik v zunanjem ministrstvu dr. Martinac, nadalje turški poslanik na našem dvoru g. Hajdar Ah z vsem osebjem poslanstva. Pri sprejemu so bili navzoči tudi grški poslanik dr. Melas, svetnik romunskega poslanstva Papiniu, višje uradništvo zunanjega ministrstva ter še tiskovnega urada dr. Luković.

Tevfik Ruždi Aras se je po pozdravu na kolodvoru odpeljal s turškim poslanikom v turško poslanstvo. Današnji dan je porabil Tevfik Ruždi Aras za konference s predsednikom vlade in zunanjim ministrom dr. Milanom Stojadinovićem, na katerih so se pretresala vsa mednarodna politična vprašanja, ki so se pojavila od zadnjega sestanka odbora zunanjih ministrov pa do danes in ki zanimajo obe zavezniki državi. Prva konferenca je bila dopoldne, Tevfik Ruždi Aras se je prijeljal v spremstvu turškega poslanika Hajdar Aloja v zunanje ministrstvo ob pol 12 in je bil takoj sprejet od g. dr. Stojadinovića. Konferenca je trajala vse do 1, ko je dr. Stojadinović povabil svojega tovariša na kosilo, ki ga je priredil niemu na čast v salonu zunanjega ministrstva. Na kosilu so bili navzoči tudi poslaniki držav Male zveze in balkanskega sporazuma, člani vlade s soprogami in višje uradništvo zunanjega ministrstva. Po kosilu sta dr. Stojadinović in Ruždi Aras sprejela domače časnikarje, ter jim je pri tej priliki dal Ruždi Aras krajšo izjavo.

Ruždi med časnikarji

Belgrad, 15. decembra. AA. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je priredil danes ob 13 kosilo na lasti turškemu zunanjemu ministru Tevfiku Ruždi Arasu.

Po kosilu sta predsednik vlade dr. Milan Stojadinović in turški zunanji minister Tevfik Ruždi Aras sprejela poročevalce listov. Pri tej priliki je Tevfik Ruždi Aras dal izjavo, v kateri pravi med drugim, da ni nikoli zamudil priložnosti, kadar so

dogodki to zahtevali, da se je ustavil v Belgradu in izmenjal misli s predsednikom vlade in zunanjim ministrom dr. Milanom Stojadinovićem v svrhu določitve skupnega stališča ne samo kot z zastupnikom države, ki je članica Balkanske zveze, temveč tudi države, katere interesi so isti kakor turški. Turški zunanji minister ni prikrival, da sedanji dogodki posebno zahtevajo njegov prihod v Belgrad, ker obstoje problemi, katerih naglo ureditev si žele vse države članice Balkanske zveze. Mednarodni položaj zahteva, da spremljamo dogodke z največjo pozornostjo. Mi smo zmerom vsako stvar resno proučili in naše smernice so kakor znano inspirirane z delom za mir in kolektivno sodelovanje, je dodal turški zunanji minister. Zmerom smo soglasni z državnikom, ki vodi veliko Jugoslavijo, v kateri vidi Turčija svojo veliko zaveznico. Naši dve državi sta neločljivi in zvesto zdani članici Balkanske zveze. Glede položaja v Zenevi je g. Tevfik Ruždi Aras izjavil, da smemo s ponosom izjaviti, da izpolnjujemo vse svoje obveznosti, vendar nismo launiki in upoštevamo zmerom dejanski položaj.

Nato je izjavil predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, da se v celoti pridružuje izjavam, ki jih je dal turški zunanji minister dr. Tevfik Ruždi Aras. Dodal je še, da sta stališči obeh držav popolnoma enaki.

Ob 4 popoldne se je turški zunanji minister odpeljal na Dedinje, kjer je bil sprejet v avdijenco pri knezu-naměstniku Pavlu. Ob 6 popoldne se je Tevfik Ruždi Aras ponovno sestal z dr. Stojadinovićem in nadaljeval z njim razgovor o vseh političnih vprašanjih.

Zvečer je na čast Ruždi Arasa priredil banket v prostorih turškega poslanstva turški poslanik Hajdar Ali. Po banketu je ob 10 zvečer z ekspresnim vlakom Tevfik Ruždi Aras nadaljeval pot proti Zenevi. Kolikor se je moglo izvedeti, se je v razgovorih, ki sta jih imela dr. Stojadinović in Ruždi Aras, ugotovila tudi tokrat popolno istovetnost pogledov obeh zunanjih ministrov v vseh vprašanih, ki zadevajo obe prijateljski državi. Do izraza pa je prišla tudi volja za slučaj potrebe po odločnem nastopu.

== Z abesinskih bojišč ==

Mirno na severu

London, 15. decembra. AA. Reuter poroča: Zdi se, da je bilo večeraj mirno na severnih bojiščih v Abesiniji. V času, ko je v Zenevi v razpravi mirovni predlog, se zdi, da skušata obe vojuyoči se stranki zavirati tempo svojih priprav in ostati v nekakem premirju, ki pa brez dvoma ne bo dolgo trajalo.

Kakor poroča Reuterjev dopisnik iz Adis Abebe, se je abesinski cesar večeraj mudil v Desiju in podrobno proučeval angleško-francoske mirovne predloge s svojimi inozemskimi svetovalci, ki jih je poklical iz prestolnice in so se z letalom pripeljali v Desijo. O izidu tega proučevanja ni še nikakih poročil. Drži le to, da gledajo v prestolnici zelo kritično na te mirovne predloge, ker abesinski krogi mislijo, da se s temi predlogi ravna z Abesinijo tako, kakor da bi že bila izgubila vojno.

Večeraj popoldne je odletelo iz Adis Abebe v Diredavo letalo, da prepelje truplo ameriškega zdravnika dr. Hockmana. Pogreb se bo po vsaj priliki vršil danes v Adis Abebi.

Dr. Hockman se je mudil v Abesiniji že dve leti kot ravnatelj ameriške bolnišnice v Adis Abebi. Oktobra je pa odšel na ogadensko bojišče, da bo vodil zdravstveno akcijo Rdečega križa. Njegova smrt je posledica njegovega zanimanja za vojne spomine. Eksplozija, ki ga je ubila, se je pripetila v trenutku, ko je Hockman hotel odtrgati žigalo z neke bombe.

Iz Asmare poroča Reuterjev dopisnik, da je v zasednem ozemlju organizirana policijska služba tako, da jo opravljajo karabinjerji skupaj z domačo policijo.

Rim odklanja

Rim, 15. dec. c. Danes je vse italijansko časopisje začelo ostro napadati pariški sporazum. Dolej je molčalo. Zato je zanimivo, da je italijanska vlada šele sedaj dala dovoljenje za napad na dogovor, ki sta ga izdelala Laval in Hoare. Italijansko časopisje soglasno ugotavlja, da ne more biti niti govora o tem, da bi Italija vrnila Aksom Abesiniji. Italija sploh ne bo sprejela nikdar predloga, da bi se z Abesinijo pogajala kot z enakopravno državo. Za to, kar ji je ponudil pariški sporazum glede dodelitve abesinskega ozemlja, se Italija sploh ne zmeni. Izključena so pogajanja, če se Italiji že v naprej ne prizna vse abesinsko ozem-

lje, ki leži med Eritrejo in italijansko Somalijo. Ti dve koloniji morata po tej vojni tvoriti celoto.

Angleški postanik pri Hitlerju

Berlin, 15. decembra. c. Snoči se je v nemškem zunanjem ministrstvu nenadoma oglašil angleški veleposlanik. V imenu svoje vlade je zaprosil, da naj Hitler takoj odgovori, če je pripravljen v najkrajšem času urediti vsa viseča evropska vprašanja. Ta vprašanja pa so: skupaj letalski pakti za zapadno Evropo, omejitve oboroževanja in pa ureditev podonavskega vprašanja. Hitler je bil nad tem nenadnim korakom iz Londona zelo začuden in je dal vedeti, da misli, da ni mogoče rešiti vseh teh vprašanj, preden se ne konča vojna med Italijo in Abesinijo. Misli se tudi, da je bil ta ptišek na Nemčijo domemben v Parizu med Hoareom in Lavalom.

Občni zbor JNZ

Belgrad, 15. dec. m. Danes je bil tukaj redni občni zbor Jugoslovanske nogometne zveze, ki so se ga udeležili zastopniki vseh domačih klubov. Občni zbor se je pričel ob pol 10. Najprej je bil izvoljen verifikacijski odbor, po izvolitvi tega odbora pa je bil občni zbor prekinjen, da bi izvoljeni verifikacijski odbor mogel dokončati svoje delo. Občni zbor se je nadaljeval nato okoli 11. Z njega so bile odposlane udanostne oz. pozdravne brzojavke: Nj. Vel. kralju, Nj. kr. Vis. knezu-naměstniku Pavlu ter ministru za telesno vzgojo Mirku Komnenoviću. Nato so bila podana poročila o delovanju JNZ v pretekli poslovni dobi. Tajniško poročilo je kritiziralo zastopnike nekaterih nogometnih klubov, nakar je bilo sprejeto z vsemi glasovi, izvenjski zastopnikov belgajske Jugoslavije in Gradinskega iz Smederevske Palanke. Pred volitvijo novega upravnega odbora je sedanji odbor predložil obnemu zboru resolucijo, ki jo je skupščina soglasno sprejela. Resolucija bo poslana vsem ministrom in poslancem. V njej nogometna Zveza naproša vse te kroge za znižanje taks, za dovoljenje srednješolski mladini, da bi se smela aktivno udeleževati v nogometnem sportu, dalje pa prosi Zveza za podelitev raznih ugodnosti pri podeljevanju zemljišč posameznim klubom za igranja. Za volitve novega upravnega odbora se je sestavil poseben kandidacijski odbor iz predstavnikov nogometnih podvez, ki je predlagal novi upravni odbor v glavnem sestavljen iz starih funkcionarjev.

Potem, ko je vse svoje moči posvetil mladini in delu za narod, je 15. decembra 1935 ob 8 za vedno zatisnil svoje trudne oči v 82. letu svoje starosti gospod

Tomaž Romih

ravnatelj meščanske šole v pokoju, imejitelj reda sv. Save, častni član Udruženja meščansko-šolskih nastavnikov, častni meščan mesta Krško, častni član raznih društev in ustanov.

V Krško, kraj njegovega 47-letnega neumornega, nesebičnega delovanja, se vrne k zaslužnemu počitku v torek, dne 17. decembra 1935, kjer se vrši ob 16 izpred šole pogreb na krško pokopališče.

Blagoslovitev njegovih zemljskih ostankov bo v Novem mestu v torek, dne 17. decembra ob 11.

Maša zadušnica se bo brala dne 18. decembra 1935 ob 8 v pokopališki cerkvi v Krškem.

Novo mesto, dne 15. decembra 1935.

Sin Božidar, sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu, z ženo Fino.

Vlomilec Urbanč pobegnil iz ječe

Svobode se ni dolgo veselil, našli so ga kmalu v seniku

Novo mesto, 15. decembra.

Novo mesto je danes v popoldanskih urah doživelo veliko senzacijo, ki bo za nekaj dni razburjela sicer tako idilično življenje dolenske metropole.

Danes popoldne, nekaj minut pred tretjo uro, je iz zaporov tukajšnjega okrožnega sodišča pobegnil znani vlomilec Jože Urbanč, ki je bil 29. oktobra letos obsojen zaradi vlomov na 10 let robije. Urbanč se je že od vsega začetka bavil z mislijo o begu, ki se mu je prejšnja leta parkrat že posrečilo.

Danes popoldne je imel v zaporih službo paznik Ludvik Tešar, ki ga je Urbanč poklical in prosil vode. Paznik Tešar je odprl vrata celice, tedaj pa je Urbanč skočil nanj, ga podrl na tla, mu potegnil bajonet iz nožnice in ga večkrat zabodel v hrbet in v vrat. Tešar je imel še toliko moči, da je poklical na pomoč. Te kliče in hud ropot, ki so ga povzročali zaprti kaznjenci v I. nadstropju, je slišala žena paznika in strojnika gospe Pintarjeva, ki je pobitela na stražnico in obvestila o tem službojočega stražnika Pavlina. Ta je hitro stekel v jetniški oddelk in oddal nekaj streliv za Urbančem, ki pa je medtem že zbežal iz jet-

niškega oddelka skozi zadnje okno pisarne na prosto.

O begu zločinca so bili takoj obveščeni orožniki, ki so ga pričeli zasledovati. Sledili so ga do Seidlove šupe, kamor se je Urbanč skril v mrvo. Orožniki so z vilami preiskovali seno in kmalu se je iz njega začel Urbančev glas. Privlekli so ga na dan vsega okrvavljenega po obrazu, kajti vile so ga ranile v glavo, ga uklenili in odpeljali nazaj v zapore.

Ranjenega paznika Tašarja so prepeljali v kandijsko bolnišnico, kjer je bil takoj operiran. Zaenkrat rane niso smrtonosne.

Belgaiske vesti

Belgrad, 15. dec. m. Ob navzočnosti Nj. Vel. kraljice Marije je danes pravoslavni patriarh Varnava posvetil pravoslavno kapelo v največjem belgajskem srednješolskem zavodu in drugi dekliški gimnaziji v ulici kraljice Natalije.

Belgrad, 15. dec. m. Danes popoldne je Nj. Vel. kraljica Marija otvorila razstavo Kola srpskih sestara. Čisti dobiček te razstave je namenjen za podporo revnim otrokom iz pasivnih krajev.

lahko vodili smuške te'aje v zveanih klubih. — Is-
časno naj tudi predlože v potrdilo svoje udeležbe

St. Andraž v Labodski dolini: Jezuitski samostan, nekdanja škofijska palača škofa A. Slomška

Domovinska fronta med koroškimi Slovenci

Čudne besede dr. Sucherja

Misijska Avstrija, da vzgoji milijone nenemških narodov, da bodo krvaveli za skupne nemške interese

V Pliberku je imela dne 9. novembra »Vaterländische Front« (edino dovoljena državno-politično-vzgojna organizacija »domovinske fronte«) svoje redno zborovanje, ki je bilo posvečeno šolskemu vprašanju. Zborovanje je bilo silno zanimivo, ker se je dotaknilo najbolj perečega vprašanja slovenske narodne manjšine na Koroškem.

O preosnovi ljudske šole je imel temeljito predavanje g. Pavlič, šolski vodja pri Božjem grobu. Priporočil je preosnovo šolskega pouka in vzgoje, ki natrpa šolarja z učenostjo, na srce pa se ne ozira. Vsa izobrazba je usmerjena le na pridobivanje. Ko pa stopi šolar v življenje, je razočaran, ker mu ne nudi tega, na kar se je pripravil. Šola naj vzgaja k skromnosti, preprostosti in delavnosti. Šola naj uči spoštovati delo, posebno kmetijsko delo. V ljudskih šolah naj bi se učili tudi več materinščine.

Za šolskim vodjem Pavličem je govoril Landesführer domovinske fronte za Koroško simpatični dr. Sucher, ki je v svojih izjavah priznal, da je šolsko vprašanje silno kočljivo, a kar se slovensčine tiče, silno težavno. »Pogajamo se z zastopniki Slovencev,« je dejal, »a tudi z zastopniki Heimabunda. Saj veste, kaj pri nas pomeni Heimabund! Slišim, da na Koroškem govorijo tudi o zahtevah. Gospodje, mi zahtev ne poznamo in ne priznamo. Po modrem preudarku bomo že našli rešitev, ki bo obe strani zadovoljila!«

Ko so po govoru dr. Sucherja glasovali o predlogu šolskega voditelja Pavliča, je predlog propadel z glasovi nemčurjev, ki so se zgražali nad tem, »da bi Prügeland imela pravico učiti se materinščine« in »da bi radi vzgajali samo še kmetijske hlapce in farje«. Dr. Sucher je predlog vzel s seboj v Celovec v razmišljanje...

Bolj značilna pa je izjava koroškega voditelja domovinske fronte dr. Sucherja o slovenskem vprašanju. Iz njegovega govora posnemamo dobesedno sledeče stavke:

»Eno je za nas gotovo. Meje so za nas svete in vsi, ki prebivajo v teh državnih mejah, lahko sodelujejo. Dobro vemo, da obstoja volja za sodelovanje. Toda mi tudi vemo, da je Koroška dežela obsejna dežela in da je tukaj državna meja istovetna s kulturno mejo. Četudi prebivata na Ko-

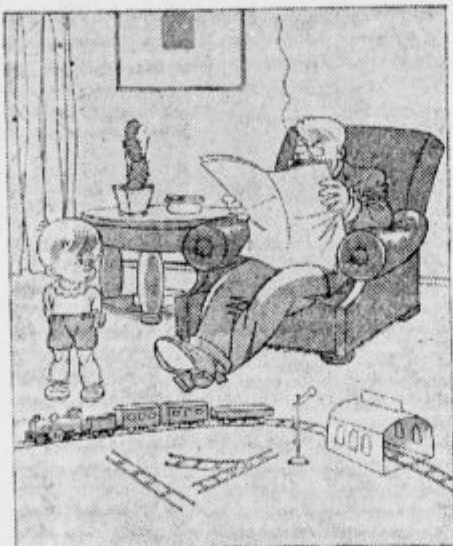
roškem dve narodnosti, imata vendar velike skupne naloge, da namreč vsem sosednim državam in narodom to svojo kulturo prineseta. To lahko opravljajo tako Nemci, kakor Slovenci. Stara avstro-ogrska monarhija je imela veliko zgodovinsko nalogo in jo je izpolnila. Stara monarhija je znala svojih 40 milijonov nenemških narodnosti tako vzgojiti, da so za skupne velike nemške interese šli v boj in zanje krvaveli. Ista naloga čaka tudi sedanjo Avstrijo. Od vseh strani jo obdajajo nenemške narodnosti, v sruču Evrope leži. Naj nadaljuje vzgojo, ki jo je opravljala stara monarhija. Kdor prizna na Koroškem mejo, ga na Koroškem polno vpoštevamo in tem bomo na Koroškem pripravili miran in prijeten dom...«

Od tega zborovanja more človek odnesti vtis, da je podeželsko izobraženstvo, to so nemčurji, ki so v sruču tudi vsi hitlerjevski miselniki, vse zelo protislovensko in protikmetjsko. Kmet je po njihovem mnenju na najnižji stopnji družbe in je za to tukaj, da vzdržuje izobraženega uradnika. Slovenci bi najraje kar ponemčili. Na višjih mestih imajo najbrže dobro voljo. Dr. Sucher je to pokazal, če izločimo tisti stavek, kjer mu je izpodrsnilo o kulturni misli stare monarhije, ki naj jo mlada monarhija nadaljuje, »da pripravi zopet nekaj deset milijonov, da bodo krvaveli za skupne interese nemstva«, toda očividno so na višjih mestih vkovani v verige podeželskega nemčurstva, ki ga Heimabund zvesto uči, kako je treba razgrajati proti slovenskim »zahtevam«. Nevarnost je velika, da njihova dobra volja ne bo podlegla in da si končno spriči sistematične gonje, organizirane za kulislami in odzoli, ne bodo smili rok, češ, kaj pa naj naredimo!

Sicer pa je bilo iz uradnih izjav čisto jasno namignjeno, da bo Koroška prijeten in topel dom samo za tiste Slovence, ki se bodo odrekli slovenski kulturi in stikom z materinskim narodom, torej nemčurjem, in bodo prevzeli naloge, da pregovorijo one onstran meje, naj se pripravijo, da bodo enkrat tudi krvaveli za »skupne interese nemstva«.

Vtisi s takšnega podeželskega zborovanja so poučni. Treba jih bo skrbno beležiti.

okvah, sploh v višjih legah, ga je vrglo do 30 cm. elo v tolminski ravni ga je bilo okoli 10 cm. Do orice še ni segel, pač pa se je ozračje ohladilo in smo imeli že pod ničlo tu v goriškem mestu.

»Očka, če ti zaspe noge, ali zatisneš tudi tvoja kurla očesa?«

Primorske novice

S trgov sv. Andreja je v Gorici združen tudi živinski semenj. Letošnji je bil žalostna slika naše propadajoče živinoreje. Bilo je sicer precej blaga, toda ne prvovrstnega. Že vsa zadnja leta je naša živinoreja trpela in pešala. Visoke živinske cene, ki so bile pred leti, so padle na eno četrtino, na eno petino. Kdor se je pri nakupu dobre plemenitke krave nekoliko zadolžil, je moral pozneje prodati dve, tri glave, da se je znebil dolga. Zraven so prišle še vedno višje dajatve in hlevi so se z dneva v dan bolj praznili. Ko je letos pritisnila še suša in v nekaterih predelih dežele pobrala skoro vso krmno, se je stanje katastrofalno poslabšalo. Po Krasu, po Brdih in tudi drugod so vasi, v katerih težko dobiš par volov. Mnogo hlevov je dočela praznih ali pa nadomešča v njih koza prejšnjega govejo živino, v drugih se je pa število glav obupno skrčilo. Kljub temu pomanjkanju živine so cene naravnost porazno nizke. Srednjeverstne krave so dosegle ceno 300—400 lir; volji so šli po 2 lire za kg žive teže, krava, težka nad 300 kg, je dala 300 lir, za prvovrstno, res dobro mlekarico si dobil močnejše 800 lir; prašička — partedenskega — si kupil za 50 lir, prašiči, težki nad 100 kg, so se plačevali po 3 lire za kg čiste teže, prašiči, težki nad 170 kg, so dosegli do 4 lire za kg. Nizke cene so deloma posledica pomanjkanja krmil, deloma pa visokih cen, ki jih imajo krmila. Pomislite, da se prodaja seno že po 40 lir in več kvintal in dobe kmetovalci več za seno kot bi dobili za živino. V slični meri so poskočila tudi vsa druga krmila: slama, otrobi itd. Nekateri menijo, da se bodo cene popravile spomladi, ko bo zopet sveža kрма in paša. Samo če do tedaj ne bo že prepozno? Kdo bo zopet napolnil naše kmečke hleve?

Spomenik italijanskemu generalu. Zadnjo nedeljo je bil v Anhovem pri Kanalu ob navzočnosti najodličnejših pokrajinskih osebnosti odkrit spomenik generalu Preljiju, ki je v svetovni vojni zavzel Plavc in pri tem našel junško smrt. Spomenik je bil dozdaj na vojaškem pokopališču, sedaj so ga olepšali in postavili ob glavni državni cesti.

Duhovniško posvečenje. V nedeljo 8. t. m., na praznik Brezmadežne, sta bila posvečena v mašnika g. Stanko Vrtovec iz Velikih Zabelj in Anton Simčič iz Kojsega. V ponedeljek sta oba novomašnika darovala svojo prvo sveto daritev na Sv. gori. Včeraj 15. t. m. sta imela oba gospoda slovesni sv. maši v svojih rojstnih vaseh. — V nedeljo, dne 22. t. m. bo daroval svojo prvo sv. mašo g. Ivan Lukežič v svoji domači vasi v Biljah. — Vsem trem novomašnikom želimo obilo blagoslova božjega na novem, težavnem življenjskem potu.

Sneg je zapadel precej nizko. Trnovsko pogorje nad Gorico se je pobelilo. V Črnem vrhu, na

Verski pouk za ljudskošolsko mladež

Po ljudskih šolah v našem Primorju poučujejo pouk večinoma civilni učitelji in učiteljice. Po določilih konkordata v Italiji duhovnik nima dostopa v ljudske šole. Sv. stolica je zato določila, da se morajo po vseh duhovnijah ustanoviti nekake farne šole, v katerih domači župnik poučuje otroke veronauk. Ta predpis velja seveda tudi za slovensko manjšino in naši duhovniki so se z veliko vneto oprijeli naloge, darazlagajo otrokom sv. resnice. Po zakristijah in v župniščih so s skromnimi sredstvi postavili nekaj klopi in tam sedaj z veliko vneto vrše svojo katehetsko dolžnost. Po naravnem zakonu in po odredbi sv. stolice uče krščanski nauk v materinem jeziku. To pa raznim oblastnikom, ki bi čez noč radi vse poitalijančili, ni po godu. Zato se že leta in leta trudijo, da bi — v nasprotju s konkordatom — prisilili slovenske duhovnike, da bi šli poučevati veronauk v šolo, kjer bi ga morali poučevati seveda v italijanščini, ker je po državnih zakonih samo italijanščina učni jezik v šolah. Meseca septembra je izšlo v uradnem goriškem škofijskem listu nadškofovo pismo, v katerem se priporoča duhovnikom, naj gredo, kjer se kaže potreba, poučevati veronauk v šolo. Nadškof je slovenski duhovščini pozneje izjavil, da je to svoje priporočilo naslovil v prvi vrsti na furlanske duhovnike, ki izjavljajo, da so laični učitelji večinoma nesposobni za poučevanje veronauka in ki bi radi prišli v šolo, a jih oblastva radi konkordata odklanja. Kljub temu si je goriška kvestura to priporočilo osvojila in ga skušala po svoje izkoristiti proti slovenski duhovščini. Razposlala je vsem županstvom okrožnico, v kateri jih opozarja na to vabilo in jim naroča, naj javijo, kateri duhovniki so se vabilu odzvali. Župani in tajniki so hoteli biti seveda še bolj vneti kot kvestura in so šli še korak naprej. Nekateri so sklicali duhovnike na občino in so jim ob navzočnosti orožnikov v vznešenih besedah prigovarjali, naj gredo v šolo in pomagajo pri poitalijančevanju, drugi so razposlali okrožnice in zahtevali, naj začnejo z italijanskim poučevanjem verouka v šoli, tretji so ustmenno in posamezno izrazili ta svoj poziv. Vsi ti dogodki in dejstva, da se pri vsaki taki zadevi vedno vmešujejo tudi orožniki, so slovenske duhovnike spravili v nevaren, težak položaj. Obrnili so se zato zopet na nadškofa in ga odločno prosili, naj

jih reši iz zadrege, v katero jih je spravil s svojim »vabilom«, kar jim je obljubil.

V škofijskem listu od 30. novembra je nadškof to svojo obljubo izpolnil. V pismu z naslovom »Pouk katekizma v šolah« piše in določa:

»Razni duhovniki iz moje nadškofije mi javljajo, da jih župani in drugi lokalni oblastniki izprašujejo, če so že sprejeli ali če so voljni sprejeti poučevanje verouka v ljudskih šolah.

Da ne bo nesporazumljen in neprijetnih posledic v tem pogledu, opozarjam duhovnike, da se drže teh točnih norm:

1. Katekizem poučujejo v ljudskih šolah učitelji in učiteljice dotičnih šol, ki so priznani za sposobne.

2. O tej sposobnosti razsvoja nadškof (ordinarij), kateremu predloži kr. provoditelj ali šolski nadzornik pravočasno imenik učiteljev.

3. V slučaju pomanjkanja poslobnih lajkov škof lahko predlaga šolskemu oblastvu duhovnike, ki so po njegovem mnenju v položaju zadostiti potrebam pouka, če so isti pripravljeni sprejeti to breme.

4. V nobenem slučaju duhovniki ne morejo iti poučevati v šolo katekizma, če niso dobili od pristojnih šolskih oblastev tozadnega pooblastila. Šolska oblastva pa ne morejo naložiti duhovnikom poučevanja katekizma, če ti duhovniki niso bili prej pravilno predloženi škofu v potrdilo.

Pouk na ljudskih šolah. Ministrstvo za narodno vzgojo je določilo: Od 4. dec. t. l. dalje se poučuje na vseh ljudskih šolah od 10 zjutraj do 1 popoldne. Kjer je radi pomanjkanja prostorov razdeljen pouk, ima prvi oddelek šolo od 10 do 12.50, drugi pa od 1 do 4.

Pri korpulentnih ljudeh

se izkaže naravna

Franz-Josefova

grenka voda kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo proti zaprtju, katere se uporablja brez posebne dijetne. Franz-Josefova grenka voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Domača telovadba

Za spremembo bomo danes vzeli nizek počep, ki ga poznamo že iz predvojnne dobe. Tega poznajo zlasti starejši telovadci, saj svoječasno ni bilo prostih vaj, kjer ne bi bil vpleten omenjeni počep. Pa ima tudi precej dobrega na sebi; predvojni vojaki ga imajo še v svežem spominu, saj so morali šestkrat »vpati« na dvorišču vojašnice; in kadar so ga morali izvajati za kazen, ni bilo nič kaj prijetnega. Mi ga pa bomo izvajali prostovoljno, zato bo tudi učinek tak, kakršnega hočemo od te vaje.

1. vaja: Iz stoje, peti skupaj, prsti nog narazen, roki v bok. Najprej se dvignemo na prste (= vzpon), nato pa se spustimo v nizek počep. Pri tem moramo imeti peti kar najbolj skupaj, trup je pokonci, naker se zopet vzravnamo. Vajo nato dvajsetkrat ponovimo. Ko smo se nekoliko odpočili, pa ponovno izvedemo počep na zgoraj opisani način. Iz počepa se pa ne ravnamo, temveč napravimo v tem položaju nekaj sonožnih poskokov naprej, naker se šele vzravnamo.

2. vaja: Iz temeljne stoje (nogi vzporedni in za širino dveh dlani oddaljeni druga od druge), roki v bok: Z desno nogo sunemo v visoko odnoženje ter jo takoj prinočimo k levi. Isto napravimo z levo nogo. Z vsako nogo napravimo kakih desetkrat odnoženje. Pri tej vaji moramo paziti, da sujemo z nogo res v stran (ne naprej ali nazaj) in da prinesemo nogo čim višje. Z gornjim delom trupa se ne smemo nagibati, ampak skušamo ostati kar najbolj pokonci.

3. vaja: Iz ležanja na trebuhu skrijmo roki zaročno na križ, glava in prsi ter noge počivajo na tleh. Nato pa začnemo izvajati sunke navzgor in sicer z glavo ter prsi in nogami istočasno. Križ se mora pri teh sunkih močno ulekniti.

Pri tej vaji opozarjamo na sledeče: Trup ne sme biti trd, ampak sproščen. Nogi sta sicer stegnjeni, toda mehki. Kajti le na ta način bo doseglja vaja svoj namen. Z nogama, glavo pa obemorado suvati istočasno navzgor, glavo pa obnem šo močno zaklonimo. Sunki morajo biti ostri in hipni, nato se pa takoj zopet povrnemo na tla. Tako ponovimo vajo kakih desetkrat.

Iz tega položaja se da izvajati še neka druga vaja, ki je tudi zelo dobra. Iz ležanja na tleh sunemo z nogama in glavo istočasno gor in zadržimo ta gib, to se pravi, ne povrnemo se na tla (glej sliko), ampak obdržimo prsi, glavo in noge točno tako, kakor se ziblje zibelka. Glavo in noge moramo pri tem stalno pritiskati navzgor, da je križ čim najbolj uleknjen in da je čim manjša trebušna ploskev, s katero se dotikamo tal.

I. K—er.

Kaznilniški ravnatelj: »Obžalujem samo vašo ubogo ženo!«

»Katero pa? Jaz sedim namreč zaradi dvoženstva.«

Zdravnik: »Polne tri mesece sem se trudil, da bi tega človeka ozdravel zlatenice, sedaj pa mi ta lopov pravi, da je — Kitajec.«

V Parizu je umrl milijonar X. Zdravnik, ki ga je zdravil, je kmalu po smrti milijonarja prejel zlato tobačnico z graviranim napisom: »Gospodu doktorju P. poklanjajo hvaležni dediči milijonarja X.«

Lekarnarja je ponoči zbudil zvonec. Pred vratmi je stal deček in prosil za dva dinarja prsnega čaja. »No, po to bi pa pač lahko tudi jutri prišel,« je narahnil lekarnar dečka. — »Saj imate prav,« je odgovoril deček, »bom to povedal mami.« In že ga ni bilo.

Predelavec: »Hej, vi tam, kaj naj to pomeni? Pa ste mi dejali, da se nikdar ne utrudite.«

Repečnik: »Saj se tudi ne, raje prej sedem.«

Brezposelnost v državi

Po poročilu Osrednje uprave za posredovanje dela je meseca novembra 1. l. iskalo potom javnih borz dela 24.596 moških in 5179 ženskih delavcev. Javne borze dela so pomagale 7490 osebam in izplačale 708.084 dinarjev podpor, za povračilo potnih stroškov pa so izdale 16.211 dinarjev, podpor v naturi pa so razdelile v vrednosti 37.674 dinarjev. 28.689.50 Din so izplačale uradnikom, 340.729.50 Din kvalificiranim, 304.460 Din nekvalificiranim delavcem, 34.205 Din pa kmetom. Dne 1. dec. je bilo po vseh javnih borzah dela 11.917 ljudi brez posla, t. j. brez kruha, od teh jih odpade na Beograd 1885, na Zagreb 2908, na Ljubljano 4184, na Sarajevo 1323, na Novi Sad 957, na Split pa 660. Dejansko število brezposelnih je pa seveda še mnogo večje. Pa tudi v teh službenih številkah prednjači — »bogata Slovenija«.